

PANTAILA TXIKIAN

Gaizka IZAGIRRE BROSA

«The Pitt» eta medikuntza telesailen bilakaera

HASTAPENAK

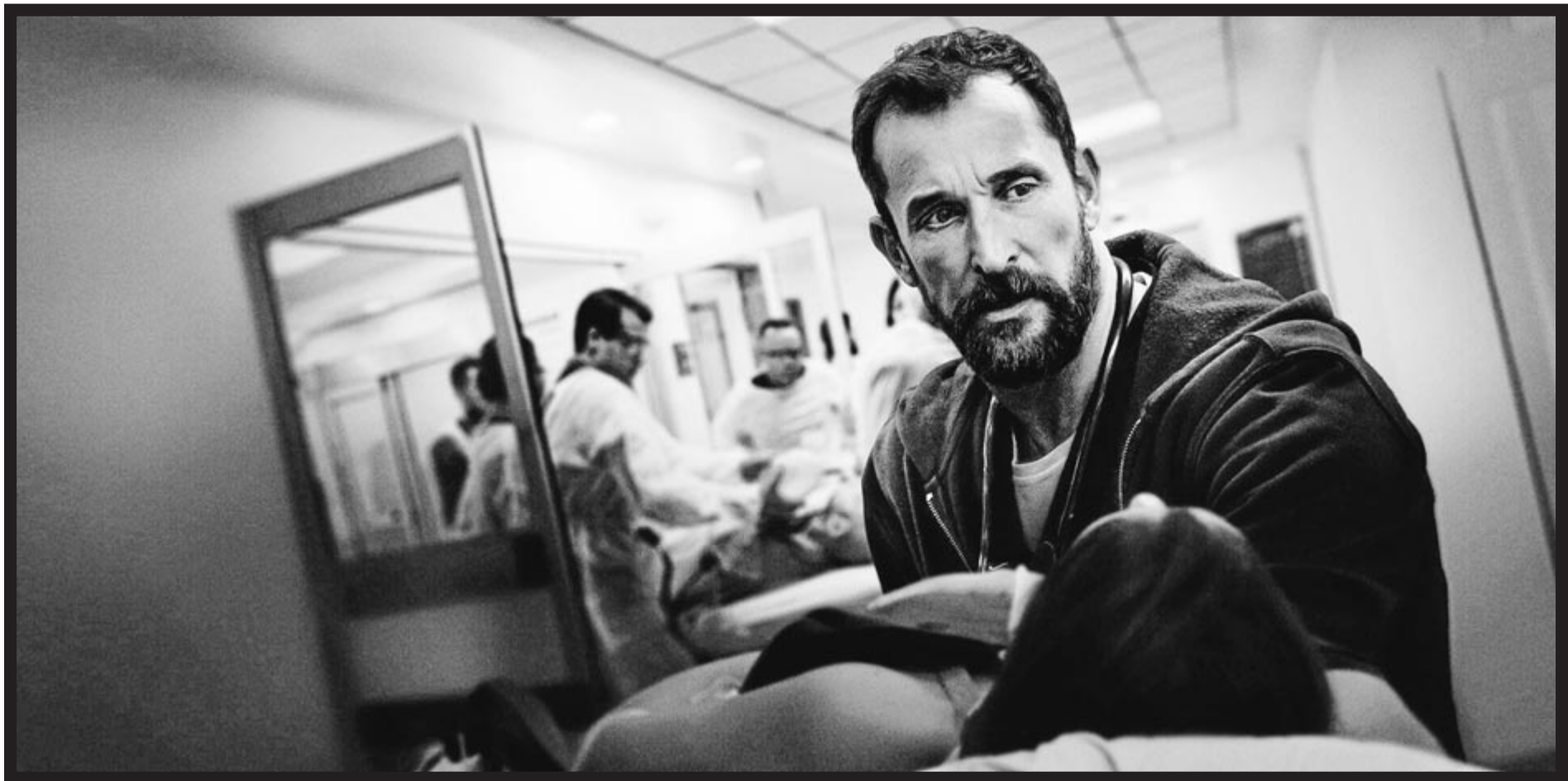
Biziki interesgarria da telesail mota hauen garapena eta bilakaera aztertzea, aukera ematen duelako telebistaren bilakaera soziala, kulturala eta teknologikoa ulertzeko. Serie mota hauek 50-60ko hamarkadetan agertu ziren arren –"City Hospital" (1951) edota "Medic" (1954) bezalako saioekin–, estilo dokumentala zuten, eta ikuspuntu didaktikoa nagusitzen zen; beraz, telebistako fikziozko medikuntza-dramaren sorrera 60-70eko hamarkadan kokatzen da.

1956an, "Dr. Christian" iritsi zen, landatar sendagile atsegin eta maitagarriari buruzkoa. Istorioa izen bereko ele-

Gutxik espero zuten medikuntzaren munduan girtzen den telesail batek, oraindik ere, publikoa harritzeko eta harrapatzeko gaitasuna izatea, baina berriki amaitu den «The Pitt»-ek lortu du: Max plataformako mundu mailako izenbururik ikusienetako izatearekin batera, iruzkin eta laudorio ugari jaso ditu. Ekoizpen bikain honen aitzakiaz, genero hone-tan murgilduko gara.

berri, irratsaio eta B serieko film batzuetatik moldatu zuten. 1961ean, aldiz, arrakasta handiko beste bat heldu zen: "Dr. Kildare". 1966ra arte egon zen antenan eta bost denboraldi eta 191 kapitulu izan zituen. Arrakasta itzela izan zuen, bereziki ikusle gazteen artean, eta, batez beste bi milioi inguruko audientzia izatearekin batera, seriearekin lotutako 500.000 komiki ale inguru saldu ziren sei hilabete baino gutxiagotan.

Hurrengo estreinaldi garrantzitsuak "Ben Casey" (1961) eta "Marcus Welby" (1969) izan ziren. Istorioak nahiko lauak, kritika sozial gutxikoak, zuriak eta apur bat idealizatuak ziren

arren, izenburu hauetan guztietan medikuen dilema etikoak, gaixoen dramak eta ospitaleko bizitzaren alde emozionala azpimarratzen ziren. Medikuntza eta gizarte arazoak ere lotzen zituzten, eta apurka, garai hartan bizitza errealeko zenbait gertakari gidietan txertatu zituzten. Argumentuak nahiko moralak ziren, eta medikuen dilemak modu baikorrean ebazten ziren. Pazienteengan baino fokua medikuengan (beti gizonetzkoak) jartzen zen; pertsona jakintsuak, autoritarioak eta moralki perfektuak bezala irudikatzen zituzten.

Hastapenetako adibideen atalari itxiera emateko, guztietan ezagunena aipatzea falta da: “M*A*S*H” (1972). Ordura arteko izenburu gehienak oso

serioak izaten ziren, eta medikuen irudiarekiko oso errespetuzkoak. Honek, aldiz, komedia eta drama nahasten zituen, eta, Koreako Gerran kanpaina-ospitale batean girotuta zegoen arren, muinean Vietnamgo Gerrari egindako kritika sakona zegoen. Sendagileak lotsagabeak, zinikoak eta nahiko hutsalak ziren: profesionalki bikainak izan zitezkeela erakusten zuen, baina pertsonalki immoralki eta kaotikoak. Ez ziren beti amaiera zoriontsuak izaten: paziente batzuk hil egiten ziren eta kirurgiak gaizki ateratzen ziren. Serie gizatiarrago eta konplexuagoei atea ireki zien.

80ko HAMARKADA

1982an estreinatu zen “St. Elsewhere” telesailak iraultza

txiki bat ekarri zuen generoan: ospitale kaotikoa erakusten zuen, mediku inperfektuak, hiltzen ziren pazienteak, eta HIESa, adikzioa eta arrazakeria bezalako gaiak jorratzen zituen. San Eligius Boston hiriko hegoaldean dagoen ospitalean girotua dago. “St. Elsewhere” (“Hor Nonbait”) izendapena AEBetan ospitale pribatuek onartu nahi ez dituzten gaixoak hartu eta haiek osatzeko baliabidez urri dauden ospitale publikoak izendatzeko erabiltzen den izendapena da.

Mota honetako telesailetan lehen aldiz narratiba korala erabiltzen hasi ziren (pertsonaia ugari eta argumentu-hari asko, aldi berean). Gaur egun oso ezagunak diren zenbait aktore ageri dira: Denzel Washington, Helen Hunt edota David Morse, besteak beste. Telesailak gai serioak jorratzen bazituen ere, komedia beltzeko une ugari zituen, baita telebistaren historiari buruzko txistiek eta erreferentziak ere.

Euskaldun askok beharbada gogoratuko duten seriea da; izan ere, ETB1en euskaraz aire-ratu zen.

90-2000ko HAMARKADA

“ER: Urgencias” telesailak (1994, Michael Crichtonek ekoitzia) arauak aldatu zituen:

erritmo zorabiagarria zuen, el-karrizketa naturalak, kamera eskuan grabaturiko plano ugari eta medikuei denbora errealean eginiko jarraipena. Langileen estresa, akatsak edota trauma pertsonalak ere erakusten ziren.

Zazpi urte geroago iritsi zen “Scrubs”-ek (2001) umorea eta drama nahasten zituen, eta medikuntzako profesionalen beste aurpegi bat erakusten zuen. Pertsonaia berriak azaltzen ziren, bromazaleak, erritmo azkarreko elkarrizketak eta pertsonaia nagusiaren amets gisa aurkezten ziren une surrealistak.

2004an, guztiok ezagutzen duzuen beste mugarri garrantzitsu bat: “House”. Hugh Laurie aktorea izan zuen protagonista ahaztezinaren rola jokatzen, eta, Sherlock Holmes-en antzeko dedukzio ahalmenari esker, kasu mediko bitxiak eta ezohikoak argitzen zituen. Lehen mediku antiheroia dela esan daiteke. Umora beltza helduleku gisa erabiliz, medikuntzaren munduan girotutako telesailak ordura arte jorratzen ez zituzten hainbat gai plazaratzen zituen, sakonak zein polemikoak; sendagaien gehiegizko erabilera, buruko osasun arazoak, gaixotasun arraroen aurrean nola

jokatu, edota medikuen etika-ri buruzkoak, esaterako. Ekoiz-penak 177 atal eta 8 denboraldi izan zituen guztira, eta azken atala 2012an eman zuten.

“Grey’s Anatomy” (2005) eta bere drama erromantikoaren estiloak medikuntza istorioak beste maila emozional batera eramane zituen. Harreman per-sonalak jartzen ziren erdigu-nean, pertsonaien hazkundera, bizitza pribatua eta profesio-nala nabarmenduz.

ADIBIDE BERRIAK

COVID-19aren pandemia tra-ma ugaritan jorratzen ari dira, baita osasun mentalari, egitu-razko arrazakeriari edota siste-ma publikoen kolapsoari bu-ruzko gaiak ere. Azpimarratzekoa da, baita ere, errealitatearekin bat datozen pertsonaiak topatu daitezkeela, aniztasuna zabalagoa da: arraza, genero edota sexu-joe-ra guztietako protagonistak.

“The Good Doctor” (2017) eta “New Amsterdam” (2018)

izenburuek aipamena merezi dute, desgaitasunak dituzten medikuak edo osasun sistema ustelen aurka borrokatzen du-ten pertsonak erakusten di-tuztelako, baina ez dira ja-rraian aipatuko ditudanak bezain ahaltsuak.

Azken urteotako estreinal-dien artetik, “Polseres verme-lles”, “Nurse Jackie” eta, berezi-ki, “This Is Going to Hurt” eta “The Knick” nabarmenduko ditut. Azken biek, jorratzen duten gaiak harago, hizkuntza zinematografikoak eskaintzen dituen erremintak ezin hobe-to zukutzen dituzte, nortasun handikoak dira.

“This Is Going to Hurt”-ek ospitale publiko bateko obste-trizia eta ginekologia sailean mediku gisa lan egiten duen Adam Kayren egunerokoa azaltzen ditu. Hain estresaga-rria da telesailak transmiti-tzen duen egunerokoa, ezen, umore oso beltza duen kome-dia dramatikoak izateaz harago, thriller frenetiko bat baitirudi.

Mota honetako telesailetan gutxitan ikusitako sekuentzia estresagarriak eta dramati-koak ageri dira, baita zorion-tsuak ere.

Steven Soderbergh zuzenda-riak HBOrentzat sortu zuen “The Knick”, aldiz, medikuntza modernoaren hastapenetan girotuta dago; garai hartako aurrerapen zientifikoak eta medikuntza praktika gogorrek aztertzen ditu. Estilo bisual eta estetika bereziak ditu; ezohi-koa eta oso ona da, baina ez da ikusle guztientzako moduko telesaila.

«THE PITT»

Gaurko gaiaren bidea zabaldu duen telesaila aipatzea falta da. Askok uste dutenaren kon-trara, “The Pitt” ez da “ER: Ur-gencias” telesail mitikoaren sekuela edo jarraipen bat, izaeragatik hala dirudien arren. Ti-ra, izaeragatik eta batez ere di-tuen osagaiengatik: protagonistetako bat berbera da (Noah Wyle), baita sortzai-

leak ere (R. Scott Gemmill eta John Wells), eta, gainera, ospi-tale bateko larrialdi zerbitzue-tan girotuta dago.

Pittsburgh Trauma Medical Center ospitaleko larrialdieta-ko hegalean girotutako propo-samena da. Kolapsatzeko zo-rian dagoen sistema baten jarduera frenetikoak erakusten du, larrialdietako buruak (Noah Wyle) ahal duena egiten duen bitartean. Artatuak izate-ko zain dauden pazientez be-tetako ospitalea da ikusiko du-guna; behar baino langile eta ohe gutxiago daude, eta profe-sionalak alde batetik bestera korrika ikusiko ditugu.

Telesail baten eta bestearen arteko desberdintasunak han-diena istorio nagusia aurkez-teko erabiltzen den malaba-rismo narratiboa da: irauten duen hamabost ataletan, la-negun batean gertatzen dena soilik ikusiko dugu. Ez hori bakarrik, larrialdietako tal-dearen eguneroko txanda osatzen duten hamabost or-du trinkoak denbora errealean (gutxi gorabehera) azal-tzen dira. Hamabost atal, hamabost orduko jarduna. Eskema horrek tentsioa, ur-duritasuna eta larritasuna areagotzen ditu, bai pertso-naiengan baita ikuslearengan ere. Telesailak ez du etenik, erritmoa etengabea eta oso bizia da, frenetikoak.

Nahiko gordina ere bada (zentzu guztietan); hildakoak azaltzen dira, odola, zaurien lehen plano esplizituak, pa-ziente histerikoak, langileen eta nagusien arteko istiluak, eta abar. Dramatismoa bada-go, baina baita gizatasuna ere. Ez du generoa berrasmutzen, baina atal bakoitza experien-tzia xurgatzailea eta guztiz li-luragarria da. Urteko telesai-le-tako bat, zalantza izpirik gabe.

